MISTIFICAREA DEMISTIFICATORILOR

Răzvan CODRESCU

D-nul Haim Cohn, "urmașul unei ilustre familii de rabini", jurist și președinte al Tribunalului Suprem al Israelului, este autorul unei cărți căreia i se potrivesc de minune vorbele Coanei Pipa din piesa *Ucigaș fără simbrie* a lui Eugen Ionescu: "Am crescut pentru voi o întreagă turmă de demistificatori. Vă vor demistifica. Dar pentru a demistifica trebuie să mistifici. Ne trebuie o nouă mistificare (...) Vechile mistificări n-au rezistat analizei psihologice, analizei sociologice. Cea nouă va fi invulnerabilă. Nu vor exista decât neînțelegeri. Vom perfecționa minciuna". La care vocea mulțimii răspunde: "Trăiască mistificarea demistificatorilor!... Trăiască noua mistificare!" (Actul III).

Cartea d-lui Cohn se intitulează *Arestarea, procesul și moartea lui Iisus Christos*. Existentă până acum doar în ebraică și în engleză, din această toamnă poate fi citită și în versiune românească. Editată de "Tess Express" și prefațată de d-l Țeșu Solomovici, în jurul lansării ei s-a făcut multă gălăgie, iar ecourile nu s-au stins încă. Editorii au prezentat-o ditirambic, ajungând chiar la afirmația (de o senină stupiditate) că ar fi cea mai importantă carte despre Iisus Christos dintre cele vreo 60.000 apărute în ultimele două secole!

Povestea "senzațională" a elaborării ei începe cu 1948, când "un grup de preoți creștini din Olanda, Germania și Anglia" ar fi înaintat Tribunalului Suprem al proaspătului stat israelian o cerere de "rejudecare" a procesului lui Iisus. Care ar fi putut fi interesul "preoților creștini" în această afacere, nu ni se mai spune... Că doar în Olanda, Germania și Anglia n-or fi preoții creștini atât de naivi încât să creadă că evreii s-ar putea înghesui să-și pună țărână în cap după 2000 de ani de frondă anticreștină! Mai de crezut este că îndărătul acestei povești cusute cu ață albă stă interesul propagandei iudaice de a repeta cu întârziere gestul lui Pilat ("spălarea pe mâini"), inversând rolurile și punând totul în cârca "romanilor", adică tocmai a... viitorilor creștini.

Cartea nici nu este, de altfel, rejudecarea propriu-zisă a unui proces (care nu se poate face de către un singur om, în biroul de lucru), ci o banală tentativă de disculpare a unora și culpabilizare a altora (căci cineva trebuie totuși să fi fost "agentul" celor întâmplate).

Nu știm cât de convingătoare poate fi cartea pentru necreștini; pentru creștini ea rămâne o colecție ridicolă de răstălmăciri și sofisme, ce nici nu merită onoarea unei critici teologice. Cum să discuți teologic cu cineva care pune la îndoială nu numai divinitatea, dar și existența lui Iisus, care neagă autenticitatea și probitatea textelor sfinte, văzând în apostoli și evangheliști (care totuși erau cu toții evrei!) niște dușmani ireductibili ai propriei lor rase?! O sumară, dar edificatoare critică științifică a schițat d-nul Eugen Celan în *România liberă* (7 Oct. a.c., p.2): documentare partizană, citate trunchiate, interpretări tendențioase și, mai presus de toate, o bolnăvcioasă "manie a persecuției". D-nul Haim Cohn ar fi muncit 20 de ani ca să "mistifice" această "demistificare", spre gloria "justițiară" a noului stat Israel (evreii ar fi "rejudecat" poate mai demult procesul, dar nu aveau stat, iar din mers nu se putea...). Dumnealui a ajuns la concluzia la care orice om inteligent, fie creștin, fie evreu) s-ar fi așteptat din capul locului: anume că evreii, vorba aceea, nici usturoi n-au mâncat, nici gura nu le miroase! De vină a fost - cum suna un sugestiv titlu în *România liberă* (30 Sept. și 21 Oct. c.a., p.2) - "acarul Pilat"!

Unii evrei (căci nu pot fi toți atât de naivi!) își închipuie, probabil, că ar putea eradica astfel principala cauză a "antisemitismului". Numai că antiiudaismul contemporan, dacă și întrucât există, în lumea creștină sau în afara ei, are cu totul alte "cauze principale", legate mai ales de iudaismul modern. Cât despre "deicidul" de acum 2000 de ani (să nu uităm nici că Mântuitorul trebuia să pătimească și să moară!), evreii contemporani nu mai pot fi făcuți responsabili, tot așa cum, dacă Pilat și anturajul său ar fi fost într-adevăr principalii vinovați, n-ar putea fi făcuți responsabili pentru aceasta urmașii de astăzi ai romanilor! Se pot moșteni urmările păcatului, dar nu responsabilitatea lui; toți oamenii au moștenit, bunăoară, consecințele ontologice ale păcatului strămoșesc, dar nicidecum responsabilitatea pentru fapta protopărinților...

În concluzie, efortul de 20 de ani al d-lui Haim Cohn ar fi fost demn de o cauză mai bună. Ca și manevrele publicitare ale editorului din România sau talentul interpretativ al actorilor aduși - ca pe vremuri ursul la bâlci - să "joace" profesional "scene" din... Sfânta Scriptură a Noului Testament! Punând cap la cap toate aceste lucruri, ne întrebăm dacă adevărata miză nu va fi fost cumva - o dată în plus - desacralizarea valorilor creștine.

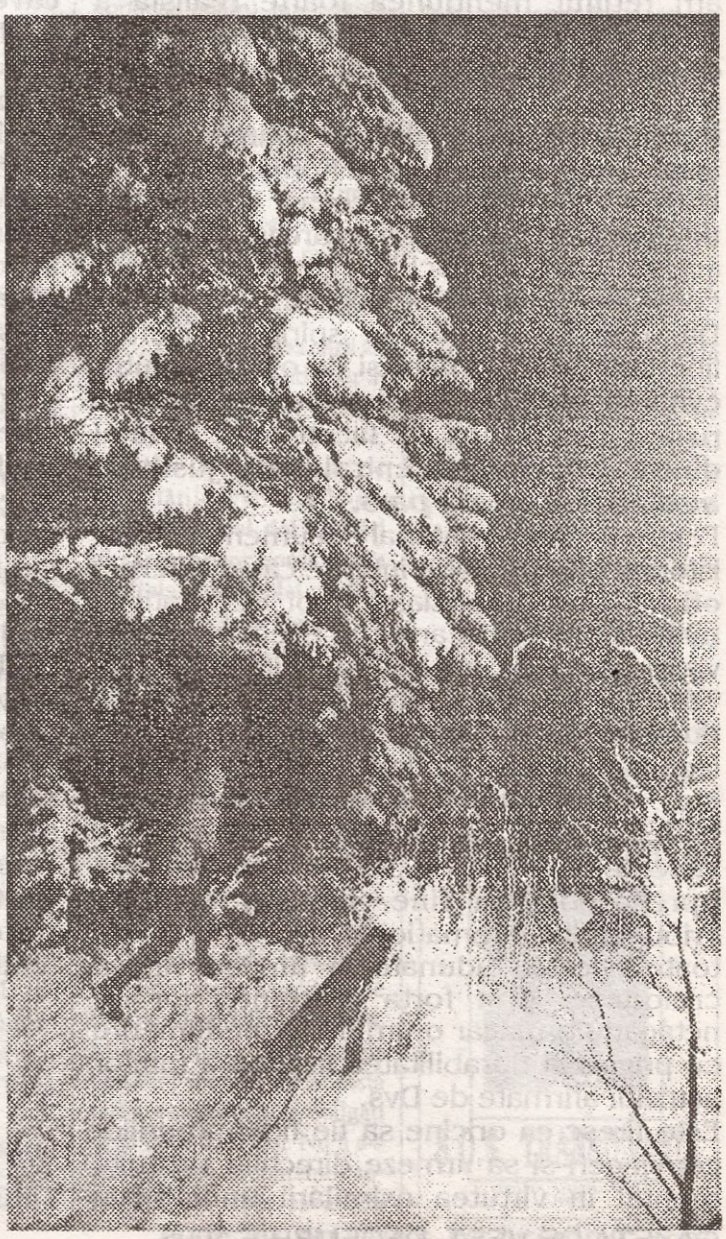

NOSTALGIA ORTODOXIEI

Răzvan CODRESCU

Traversând la ea acasă (cu excepția spațiului elen) o prea lungă perioadă de convalescență post-comunistă, Ortodoxia rodește exemplar la alte meridiane, căci "Duhul suflă unde vrea". De vreo două decenii încoace, în Franța se ridică, piatră cu piatră, principalul bastion apusean al Ortodoxiei.

Și nu este vorba atât de ortodocșii (mai ales ruși și greci) exilați în Franța, cât de tot mai numeroșii catolici convertiți la Ortodoxie și deveniți străluciți misionari ai acesteia. Ajuns la scadența rătăcirilor lui mistice și dogmatice, Apusul începe să se reîntoarcă spre Răsărit, redescoperind cu încetul adevărata Tradiție a Bisericii lui Hristos și adevărata trăire duhovnicească. Ortodoxia aceasta recent asumată este adeseori mai vie decât cea a multor ortodocși născuți ca atare.

În sprijinul celor de mai sus, avem, în limba română, cel puțin trei mărturii editoriale. Astfel, în 1992 apărea, la Editura *Harisma* din București, *Viu este Dumnezeu. Catehism pentru familie* (traducere de Aurel Brosteanu și Părintele Galeriu). Acest catehism, "întocmit de o echipă de creștini ortodocși" din Franța (unii dintre ei chiar "de viță veche franceză", cum aflăm din Prefața teologului Olivier Clement, la rândul său mare prieten al Ortodoxiei), depășește cu mult tot ceea ce s-a făcut la noi în această privință. Un catehism care a știut să găsească limbajul cel mai adecvat contemporaneității, fără a trăda cu nimic învățătura tradițională. Un discurs de rigoare teologică, de profunzime duhovnicească, dar și de impecabilă ținută culturală. O lecție dată cu smerenie (autorii nici măcar nu își divulgă numele) unei Ortodoxii românești care nu reușește să se despotmolească deplin dintr-o anume desuetudine și paralizie misionară.

Doi ani mai târziu, la Editura *Deisis* din Sibiu, vedea lumina tiparului versiunea românească (semnată de traducătoarea Marilena Rusu) a volumului intitulat *Noul catehism catolic contra credinței Sfinților Părinți*. Un răspuns ortodox (originalul apăruse la Lausanne, în 1993, la doar câteva luni de la lansarea Catehismului incriminat). Această replică promptă, pe cât de concisă, pe atât de pertinentă, a fost alcătuită de Preasfințitul Photios și de Arhimandritul Philarete, ortodocși "stiliști" din cadrul Fraternității "Sfântul Grigorie Palama" din Paris. Ediția sibiană cuprinde și un "Apendice", cu două remarcabile studii ale regretatului Părinte Patric Ranson (1957-1992), privitoare la "schisma" dintre Răsărit și Apus și la "greul somn dogmatic al Occidentului". La ea acasă, Ortodoxia n-a știut să reacționeze atât de prompt și de sistematic, mulțumindu-se cu câteva îmbufnări marginale.

În șirul cărților de mai sus se înscrie și recenta apariție, la Editura *Anastasia* (colecția *Dogmatica*, seria *Părinți duhovnicești*), a volumului *Nostalgia Ortodoxiei* (în traducerea d-nei Dora Mezdrea), culegere de articole și conferințe publicate între 1980 și 1992 de Părintele Placide Deseille, francez convertit la Ortodoxie în 1977 și devenit una dintre figurile marcante ale acesteia. "N-am schimbat Biserica" - mărturisește autorul; "am trecut doar la plinătatea singurei Biserici a lui Hristos" (p. 47). Apariția cărții în românește - fără îndoială, unul dintre evenimentele editoriale ale acestei toamne - s-a suprapus în mod fericit cu prezența autorului la București, unde nu se află pentru întâia oară: "În anii trecuți făcuserăm mai multe călătorii în diverse țări ortodoxe: România, Serbia, Grecia... România ne atrăsese în mod deosebit prin conlucrarea și întrepătrunderea pe care le-am descoperit aici între un monahism deosebit de viu, care număra personalități spirituale aparte, și un popor animat de o adâncă credință și evlavie. Însă situația politică din țară (este vorba de anii '70 - n. red.) nu părea să ne permită, acum când se punea problema intrării noastre în Biserica Ortodoxă, stabilirea unei legături canonice între noi și Biserica Ortodoxă Română, care a continuat însă să ne rămână foarte scumpă" (pp. 39-40). Puțin în urma lui Placide Deseille, ne-a vizitat și Costa de Beauregard, altă figură luminoasă a Ortodoxiei franceze căruia urmează să îi apară o carte în versiune românească, la Editura *Deisis*).

Cartea lui Placide Deseille, care, în ciuda faptului că este o culegere, are o solidă unitate internă, este structurată în patru părți: *Etapele unui pelerinaj* (drumul autorului spre Ortodoxie), *Elemente ale doctrinei creștine*, *Rugăciunea în Sfânta Tradiție* și *Probleme ale Bisericii*. Privitor la statutul mistic și dogmatic al Ortodoxiei, precum și la raporturile istorice dintre Răsărit și Apus, considerațiile temeinice și subtile ale Părintelui Deseille au multe puncte comune cu cele ale Părintelui Ranson, a se vedea mai ales studiul *Divergențe și convergențe între Tradiția Ortodoxă și Tradiția Apuseană*, în *Nostalgia Ortodoxiei*, pp. 213-233), punând temeiurile unei noi înțelegeri a Europei creștine.

Să remarcăm, în treacăt, că nici una dintre cărțile de mai sus n-au apărut în românește din inițiativa fondurilor noastre bisericești; toate au fost scoase de edituri creștine ortodoxe nebisericești, ceea ce ni se pare semnificativ pentru o anume întristătoare lipsă de receptivitate a oficialităților noastre ecleziastice față de ceea ce se întâmplă dincolo de gardul propriei ogrăzi. Ieșirea din această "suficiență" va fi probabil, într-un viitor pe care-l sperăm cât mai apropiat, unul dintre semnele majore ale năzuitei resurecții autentice a Ortodoxiei românești.